कक्षा ९ को अन्तिम परीक्षाको नमुना प्रश्नपत्र १

नमुना प्रश्नपत्र

पूर्णाङ्क ७५ · ३ घण्टा

नाम _____ कक्षा _____ रोल नं. _____ मिति _____ प्राप्ताङ्क _____ / ७५

सबै प्रश्न अनिवार्य छन्। समय: ३ घण्टा.

पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको विशिष्टीकरण तालिका 2080, कक्षा 9–10, अनिवार्य नेपाली अनुसार साइन्स प्लेग्राउन्डले तयार पारेको अभ्यास प्रश्नपत्र, आधिकारिक प्रश्नपत्र होइन। तलको QR कोडबाट अनलाइन उत्तर हेरेर आफैँ अङ्क दिन सकिन्छ।

अनिवार्य नेपाली। दिइएका निर्देशनअनुसार सबै प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्। विकल्प दिइएका प्रश्नमा कुनै एकको मात्र उत्तर लेख्नुहोस्।

शब्दार्थ — २ अङ्क

१. समूह ‘क’ मा दिइएका शब्दको अर्थ समूह ‘ख’ बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस्: **[२]**

समूह ‘क’	समूह ‘ख’
वैभव	सेना, फौज
जिज्ञासा	गहिरिएर सोच्नु
आँत	धनसम्पत्ति, शोभा र ऐश्वर्य
पल्टन	कुनै कुरा जान्ने इच्छा
	शरीरको भित्री भाग, आन्द्रो
	मनको अवस्था

शब्द पहिचान — २ अङ्क

२. दिइएको अनुच्छेदबाट उपयुक्त शब्द पहिचान गरी खाली ठाउँ भर्नुहोस्: **[२]**

ताप्लेजुङकी डोल्मा हरेक बिहान सबैरै उठेर चौँरी चराउन गाउँको उत्तरतिरको लेकमा उक्लिन्छिन्। बाटामा लालीगुराँसका बोटमा चराको हुल चिरबिर गर्छ। दिउँसो घाम चर्को भए पनि लेकको हावा शीतल हुन्छ। साँझ चौँरी लिएर घर फर्केपछि उनी चुलोमा दुध तताउँछिन्।

क. ‘चिसो’ को पर्यायवाची शब्द ..... हो।

ख. ‘ओर्लिन्छिन्’ को विपरीतार्थी शब्द ..... हो।

ग. धेरै चराको समूह बुझाउने शब्द ..... हो।

घ. अनेकार्थी शब्द ..... हो।

वाक्य रचना — २ अङ्क

३. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा टुक्का र एउटा अनुकरणात्मक शब्द पहिचान गरी तिनलाई अनुच्छेदको भन्दा फरक वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस्: **[२]**

धनगढीका सलिमको जाँच नजिकिँदै थियो। बाहिर पानी झमझम पर्दै थियो, तर ऊ कोठामा बसेर गणितका प्रश्न हल गर्दै थियो। धेरै पटक प्रयास गर्दा पनि एउटा प्रश्न मिलेन, तैपनि उसले घुँडा टेकेन। बिहानीपख त्यो प्रश्न पनि मिल्यो।

शुद्ध शब्द पहिचान — २ × ०.५ = १

४. (क) दिइएका शब्द समूहबाट शुद्ध शब्द छानी लेख्नुहोस्: (०.५ × २ = १)

क. (i) प्रसासन (ii) प्रशासन (iii) प्रशाषन (iv) प्रषासन

ख. (i) बातावरण (ii) वातावरन (iii) वातावरण (iv) बातावरन

वाक्य सम्पादन — २ अङ्क

ख. दिइएको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस्: **[२]**

भाई र बहिनि बिहानै बजार तिर गए,

Science Playground, काटुन्जे, भक्तपुर
https://science-playground.com/learn/grade-9-nepali/papers/1

पदवर्ग पहिचान

३ अङ्क

५. दिइएको अनुच्छेदमा गाढा अक्षरमा लेखिएका शब्दको पदवर्ग पहिचान गर्नुहोस्: **[३]**

हामी हरेक शनिबार गाउँको चौतारामा भेला हुन्छौं। त्यहाँ हजुरबुबा **पुराना** कथा **सुनाउनुहुन्छ**। कथा सुन्दा केटाकेटी **खुब** हाँस्छन् **अनि** घर फर्कन्छन्। हजुरबुबा भन्नुहुन्छ, "**ठुलाले** भनेको कुरा ध्यान दिएर सुन्नुपर्छ।"

शब्दनिर्माण

२ × २ = ४

६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (२ + २ = ४)

क. दिइएको अनुच्छेदबाट उपसर्ग लागेका दुईओटा र प्रत्यय लागेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

हाम्रो विद्यालयको पुस्तकालय अहिले निकै सुव्यवस्थित छ। त्यहाँ ऐतिहासिक उपन्यासदेखि नयाँ लेखकका कथासम्म छन्। पढ्न इच्छुक विद्यार्थी खाजा खाएपछि त्यहाँ जान्छन्। पुस्तकालयमा ठुलो स्वरले बोल्नु अनुचित मानिन्छ।

ख. दिइएको अनुच्छेदबाट एउटा समस्त शब्द पहिचान गरी विग्रह गर्नुहोस्, एउटा विग्रह पदावली पहिचान गरी समस्त शब्द बनाउनुहोस् र द्वित्व भएर बनेका दुईओटा शब्द पहिचान गरी तिनको निर्माण प्रक्रिया देखाउनुहोस्: **[२]**

दसैँमा हाम्रा आमाबुबा पूजाको कोठामा जमरा राख्नुहुन्छ। टीकाको दिन घर घरमा आफन्त आउँछन्। केटाकेटी आँगनको छेउछाउमा पिङ खेल्छन्।

काल र पक्ष

२ अङ्क

७. दिइएको अनुच्छेदलाई अपूर्ण भूतकालमा परिवर्तन गर्नुहोस्: **[२]**

मिङ्मा बिहान बगैँचामा पानी हाल्छ। ऊ गाईलाई घाँस दिन्छ। ऊ भाइलाई पढ्न सघाउँछ। साँझ ऊ बुबासँग बजार जान्छ।

भाव र अर्थ

२ अङ्क

८. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[२]**

क. 'पानीको सदुपयोग' शीर्षक दिई आज्ञार्थ भावका फरक फरक क्रियापद प्रयोग गरी चार वाक्यमा वर्णन गर्नुहोस्।

ख. दिइएको अनुच्छेदलाई बहुवचनमा परिवर्तन गरी पुनर्लेखन गर्नुहोस्:
मेरो साथी बिहान सबैरै उठ्छ। ऊ हरेक दिन विद्यालय हिँडेर आउँछ। ऊ पढाइमा निकै मिहिनेती छ। ऊ खाजाको समयमा फुटबल खेल्छ।

वाक्यान्तरण

४ अङ्क

९. कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका आधारमा वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस्: **[४]**

क. आमाले बजारबाट तरकारी ल्याउनुभयो। उहाँले खाना पकाउनुभयो। (वाक्य संश्लेषण)

ख. विद्यार्थीले चित्र कोरे। (कर्मवाच्य)

ग. बच्चा दुध पिउँछ। (प्रेरणार्थक)

घ. म हरेक बिहान चौरमा दौडन्छु। (भाववाच्य)

भाषिक संरचना पहिचान र प्रयोग

४ अङ्क

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

आजभोलि सहरका धेरै घरमा करेसाबारी छैन। तर घरको छतमा पनि तरकारी फलाउन सकिन्छ। पुराना बाल्टिन र बोरामा माटो र कम्पोस्ट मल भरेर गोलभेँडा, खुर्सानी र साग रोप्न सकिन्छ। **भान्छाबाट** निस्केका तरकारीका बोक्रा कुहाएर मल बनाइन्छ। यसले फोहोर पनि घट्छ र बिरुवाले पोषण पनि पाउँछन्। छतमा घाम राम्रोसँग लाग्छ, त्यसैले बिरुवा छिटो हुर्कन्छन्। गर्मीमा भने बिहान बेलुका पानी हाल्नुपर्छ। मेरी साथी अञ्जुकी आमा हरेक बिहान छतमा बिरुवा गोड्नुहुन्छ। आफैँ फलाएको तरकारीमा विषादी हुँदैन।

क. 'आजभोलि सहरका धेरै घरमा करेसाबारी छैन।' यस वाक्यलाई करणमा बदल्नुहोस्।

ख. गाढा अक्षरमा लेखिएको 'भान्छाबाट' शब्दको कारक र विभक्ति लेख्नुहोस्।

ग. 'मेरी साथी अञ्जुकी आमा हरेक बिहान छतमा बिरुवा गोड्नुहुन्छ।' यस वाक्यको उद्देश्य र विधेय छुट्याउनुहोस्।

घ. 'छतमा घाम राम्रोसँग लाग्छ, त्यसैले बिरुवा छिटो हुर्कन्छन्।' यस वाक्यलाई सरल वाक्यमा बदल्नुहोस्।

बोध प्रश्नोत्तर

४ अङ्क

११. दिइएको गद्यांश पढी सोधिएका प्रश्नको उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

धनुषा, महोत्तरी र सिराहातिरका मैथिल समुदायमा घरको भित्ता र आँगन सजाउने एउटा पुरानो कला छ, जसलाई मिथिला चित्रकला भनिन्छ। यो कला प्रायः महिलाले आमाबाट छोरीसम्म सिकाउँदै बचाएका छन्। बिहे, छठ र तिहार जस्ता अवसरमा उनीहरू माटोले लिपेको भित्तामा माछा, हात्ती, सूर्य, कमलका फूल र गाउँको दैनिक जीवनका चित्र कोर्छन्। पहिले रङ पनि घरमै बनाइन्थ्यो: बेसारबाट पहेँलो, कोइलाबाट कालो र फूलबाट रातो। जनकपुरकी सुनैना यादवले यो कला हजुरआमाबाट सिकेकी हुन्। अहिले उनी कागज र कपडामा चित्र बनाउँछिन्, र उनका चित्र काठमाडौँका पसलदेखि विदेशसम्म पुग्छन्। उनी भन्छिन्, “माटोको भित्ता केही वर्षमा भत्किन्छ, तर कागजमा आएपछि हाम्रो कला धेरै टाढासम्म पुगेको छ।” गाउँका अरू युवती पनि अहिले उनीसँग चित्र बनाउन सिक्न आउँछन्।

क. मिथिला चित्रकला कुन कुन अवसरमा कोरिन्छ?

ख. पहिले चित्रका रङ कसरी बनाइन्थ्यो?

ग. सुनैनाले कागज र कपडामा चित्र बनाउन किन थालिन्?

घ. पुरानो कलालाई नयाँ ढङ्गले अघि बढाउँदा के फाइदा हुन्छ? गद्यांशका आधारमा लेख्नुहोस्।

निर्देशित रचना

४ अङ्क

१२. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. दिइएका बुँदाका आधारमा एउटा कथा तयार पारी उपयुक्त शीर्षक दिनुहोस्:
बाजुराको एउटा गाउँ, खोलापारि विद्यालय — बर्खामा काठको साँघु बगेको — कक्षा आठकी जमुना र साथीहरू विद्यालय जान नपाएको — जमुनाले गाउँपालिकामा निवेदन लेख्ने विचार — वडाध्यक्ष र गाउँलेको सहयोग — झोलुङ्गे पुल बनेको — शिक्षा

ख. ‘विद्यालयमा मोबाइल फोन’ भन्ने विषयमा दुई साथीबिच भएको संवाद तयार पार्नुहोस्।

व्यावहारिक लेखन

४ अङ्क

१३. कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: **[४]**

क. आफ्नो टोलको सार्वजनिक धारा बिग्रिएकाले मर्मत गरिदिन अनुरोध गर्दै वडाध्यक्षलाई एउटा निवेदन लेख्नुहोस्।

ख. आफ्नो विद्यालयको वार्षिकोत्सवमा उपस्थित हुन अनुरोध गर्दै अभिभावकका लागि एउटा निमन्त्रणापत्र तयार पार्नुहोस्।

बुँदा टिपोट

२ अङ्क

१४. दिइएको गद्यांशबाट चारओटा बुँदा टिप्नुहोस्: **[२]**

प्लास्टिकको झोला सस्तो र हलुका भएकाले सबैले प्रयोग गर्छन्। तर यो सयौँ वर्षसम्म पनि सजिलै कुहिँदैन। खोलानालामा फालिएका झोलाले पानीको बहाब रोक्छन् र बर्खामा सहरका सडकमा पानी जम्छ। गाईवस्तुले खाँदा उनीहरूको पेटमा प्लास्टिक थुप्रिएर ज्यानै जान्छ। प्लास्टिक जलाउँदा निस्कने धुवाँ स्वास्थ्यका लागि हानिकारक हुन्छ। त्यसैले बजार जाँदा कपडा वा जुटको झोला बोक्ने बानी बसाल्नुपर्छ। प्लास्टिकका बोतल र भाँडा फेरि प्रयोग गर्ने र फोहोर छुट्याएर फाल्ने गर्नुपर्छ।

सारांश लेखन

३ अङ्क

१५. दिइएको गद्यांशको एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस्: **[३]**

विज्ञानको सुरुआत प्रश्नबाट हुन्छ। स्याउ किन तल खस्यो, आकाश किन निलो देखिन्छ, बिजुली कसरी बल्छ जस्ता प्रश्न सोध्नेहरूले नै ठुला खोज गरे। तर हाम्रा धेरै कक्षाकोठामा विद्यार्थी प्रश्न सोध्न डराउँछन्। गलत प्रश्न सोधेँ भने साथीले हाँस्लान् भन्ने डर उनीहरूमा हुन्छ। शिक्षकले हरेक प्रश्नलाई सम्मान गरे यो डर हट्छ। घरमा पनि अभिभावकले बालबालिकाका ‘किन’ र ‘कसरी’ लाई झर्को नमानी सुन्नुपर्छ। उत्तर थाहा नभए सँगै किताब पढेर वा प्रयोग गरेर खोज्न सकिन्छ। प्रश्न सोध्ने बानी बसेका विद्यार्थी नै भोलिका वैज्ञानिक र आविष्कारक बन्छन्।

बोध उत्तर लेखन

२ × ४ = ८

१६. दिइएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस्: (४ + ४ = ८)

क. ‘स्वाद’ कथाका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. छरछिमेकमा छोरो ‘पूर्वजन्मको वैष्णव’ रहेछ भनी किन प्रचार गरिएको थियो? (२)

२. कथाको अन्त्यमा माछाको ऋण तिर्ने कुराले परिवारको कस्तो अवस्था देखाउँछ? (२)

ख. ‘सत्यमोहन जोशी’ जीवनीका आधारमा तलका प्रश्नको पाँच छ वाक्यमा उत्तर लेख्नुहोस्: **[४]**

१. दरबारको दबाब आउँदा पनि गाईजात्राको कार्यक्रम बन्द नगर्नुले जोशीको कस्तो स्वभाव देखाउँछ? (२)

२. जोशीले नेपाली भाषाको सेवा देशबाहिरसमेत कसरी गरे? (२)

तार्किक उत्तर लेखन

४ अङ्क

१७. 'कालजित र अजङ्गको राक्षसको कथा' मा कालजितले राक्षसलाई 'मामा' भनेर विश्वास जितेपछि मात्र मार्छ। उसको यो काम धोका थियो कि बुद्धिमानी? तर्कसहित उत्तर दिनुहोस्। **[४]**

भावविस्तार वा व्याख्या

४ अङ्क

१८. कुनै एक पङ्क्तिको व्याख्या गर्नुहोस्: **[४]**

क. वास्तवमा जीवन भन्नु नै यात्रा रहेछ।

ख. गल्ती नै हाम्रा शिक्षक हुन्।

समीक्षात्मक उत्तर लेखन

७ अङ्क

१९. कुनै एक प्रश्नको समीक्षात्मक उत्तर दिनुहोस्: **[७]**

क. 'आमाको तस्बिर' कवितामा जाँतोको विम्बले कविताको भावलाई कसरी प्रभावकारी बनाएको छ? समीक्षा गर्नुहोस्।

ख. 'नेपाली लोकबाजा' निबन्धले लोकबाजाको संरक्षणका लागि दिएको सन्देशको समीक्षा गर्नुहोस्।

निबन्ध लेखन

७ अङ्क

२०. कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा १५० शब्दको निबन्ध लेख्नुहोस्: **[७]**

क. मेरो गाउँको चौतारो

ख. खेलकुद र स्वास्थ्य

ग. नेपालमा पर्यटन